STŘEDOVĚCÍ BARONI A NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ

Magna Charta a Deklarace práv člověka a občana

středověcí baroni a Národní shromáždění

Magna Charta Libertatum (1215)

Preambule

Jan, z Boží milosti král Anglie, pán Irska, vévoda Normandie a Akvitánie a hrabě z Anjou, posílá pozdrav arcibiskupům, biskupům, opatům, hrabatům, baronům, soudcům, lesním správcům, šerifům, rychtářům, ministrům a všem svým správcům a věrným. Vězte, že jsme s ohledem na Boha a pro spásu naší duše i duší všech našich předků a dědiců, ke cti Boží a k povznesení svaté Církve, a k nápravě našeho království, s radou našich ctihodných otců Štěpána, arcibiskupa z Canterbury, prímase celé Anglie a kardinála svaté římské církve, Jindřicha, arcibiskupa z Dublinu, biskupů Viléma Londýnského, Petra z Winchesteru, Jocelina z Bath a Glastonbury, Huga z Lincolnu, Waltera z Worcesteru, Viléma z Coventry a Benedikta z Rochesteru; mistra Pandulfa, podjáhna a familiáře pana papeže; bratra Aymerika, mistra řádu templářů v Anglii; a urozených mužů Viléma Maršála, hraběte z Pembroku, Viléma, hraběte ze Salisbury, Viléma, hraběte ze Surrey, Viléma, hraběte z Arundelu, Alana z Gallowaye, konetábla Skotska, Varina, syna Geraldova, Petra, syna Herbertova, Huberta z Burghu, senešala Poitou, Huga z Neville, Matouše, syna Herbertova, Tomáše Basseta, Alana Basseta, Filipa z Albini, Roberta z Ropsley, Jana Maršála, Jana, syna Hugova, a dalších našich věrných.

Články

Článek první. Nejprve jsme udělili Bohu a touto naší přítomnou listinou potvrdili, za nás a za naše dědice na věky, aby anglická církev byla svobodná a měla svá práva neporušena a své svobody nedotčeny; a chceme, aby to tak bylo zachováváno. To je zřejmé z toho, že svobodu voleb, která je pokládána za největší a nejpotřebnější svobodu anglické církve, jsme z pouhé a svobodné vůle, ještě před rozmíškou mezi námi a našimi barony, udělili a naší listinou potvrdili; a dosáhli jsme toho, aby ji potvrdil pan papež Innocenc Třetí. Budeme ji zachovávat a chceme, aby ji v dobré víře zachovávali i naši dědicové na věky. Rovněž jsme udělili všem svobodným lidem našeho království, za nás a za naše dědice na věky, všechny níže vypsané svobody, aby je měli a drželi oni i jejich dědicové z naší strany a ze strany našich dědiců.

Článek druhý. Zemře-li některý z našich hrabat nebo baronů, nebo jiný držitel, který drží přímo od nás na rytířskou službu, a jeho dědic bude v době úmrtí plnoletý a bude povinen *reliéfem* (dávkou za nástup držby), ať obdrží své dědictví podle staré sazby reliéfu, totiž: dědic nebo dědicové hraběte z celého hrabského léna za sto liber; dědic nebo dědicové barona z baronátu za sto liber; dědic nebo dědicové rytíře z celého rytířského léna za nejvýše sto šilinků. Kdo bude dlužen méně, dá méně podle starého zvykového práva lén.

Článek třetí. Jestliže však dědic takového držitele bude nezletilý a bude v poručnictví, ať po dosažení věku obdrží své dědictví bez reliéfu a bez poplatku.

Článek čtvrtý. Poručník země nezletilého dědice ať z této země nebere nic než rozumné výnosy, rozumné zvyklostní dávky a rozumné služby, a to bez ničení lidí nebo věcí a bez pustošení. Jestliže poručnictví takové země svěříme šerifovi nebo komukoli jinému, kdo nám má z výnosů skládat účet, a ten by ji ničil nebo pustošil, vezmeme od

něho náhradu a země ať je svěřena dvěma řádným a rozvážným mužům z téhož léna, kteří nám nebo tomu, komu to postoupíme, budou z výnosů skládat účet. Dáme-li nebo prodáme-li někomu poručnictví takové země a ten ji bude ničit nebo pustošit, ať o poručnictví přijde a je svěřeno dvěma řádným a rozvážným mužům z téhož léna, kteří nám budou skládat účet, jak bylo řečeno.

Článek pátý. Poručník ať po dobu, co má zemi v poručnictví, udržuje z jejích výnosů domy, obory, rybníky, jezírka, mlýny a vše ostatní, co k té zemi náleží; a ať dědici po dosažení plnoletosti vrátí celou zemi vybavenou pluhy a tím, co patří k polnímu hospodářství, podle toho, co bude roční doba vyžadovat a co výnosy země rozumně snesou.

Článek šestý. Dědicové ať jsou provdáni nebo oženěni bez snížení stavu; a to tak, aby před uzavřením sňatku byli vyrozuměni nejbližší pokrevní příbuzní dědice.

Článek sedmý. Vdova ať po smrti svého manžela ihned a bez obtíží dostane věno (*maritagium*, tedy to, co přinesla do manželství) a své dědictví; za svůj vdovský podíl (*dos*), za své věno ani za své dědictví, které spolu s manželem drželi v den jeho smrti, nic nedává. Ať smí zůstat v domě svého manžela po čtyřicet dní od jeho smrti; v této lhůtě jí má být vyměřen její vdovský podíl.

Článek osmý. Žádná vdova ať není nucena ke sňatku, dokud chce žít bez manžela — jen ať složí záruku, že se bez našeho svolení neprovdá, pokud drží od nás; nebo bez svolení svého pána, od něhož drží, pokud drží od jiného.

Článek devátý. Ani my, ani naši správci nezabavíme za žádný dluh žádnou zemi ani důchod, dokud majetek dlužníka postačí k zaplacení dluhu. Rukojmí dlužníka ať nejsou obstavováni, dokud hlavní dlužník sám stačí dluh splatit. A kdyby hlavní dlužník zůstal v placení pozadu a neměl, z čeho by splatil, ať za dluh odpovídají rukojmí; a budou-li chtít, ať mají země a důchody dlužníka tak dlouho, dokud nebudou

vyrovnáni za dluh, který za něho předtím zaplatili, ledaže hlavní dlužník prokáže, že vůči těmto rukojmím není ničím vázán.

Článek desátý. Jestliže si někdo půjčil od Židů, ať více nebo méně, a zemře dříve, než ten dluh splatí, dluh ať neúročí, dokud bude jeho dědic nezletilý, bez ohledu na to, od koho drží. A padne-li ten dluh do našich rukou, vezmeme z něho pouze jistinu uvedenou v listině.

Článek jedenáctý. Zemře-li někdo a dluží-li Židům, ať jeho manželka obdrží své věno a z toho dluhu nic nesplácí. Zůstanou-li po zemřelém nezletilé děti, ať je o jejich potřeby postaráno podle statku, který po zemřelém zůstal; a ze zbytku ať se splatí dluh, aniž se krátí služby pánům. Stejně se postupuje u dluhů, které se dluží jiným než Židům.

Článek dvanáctý. Žádné *scutagium* (štítné) ani *auxilium* (peněžitá pomoc) ať není v našem království ukládáno jinak než se společnou radou našeho království, kromě tří případů: pro vykoupení naší osoby, pro pasování našeho prvorozeného syna na rytíře a pro jediné provdání naší prvorozené dcery; a i v těchto případech ať se ukládá jen přiměřená pomoc. Stejně se postupuje u pomocí, které má odvádět město Londýn.

Článek třináctý. A město Londýn ať má všechny své staré svobody a svobodné zvyklosti, jak na zemi, tak na vodě. Mimoto chceme a povolujeme, aby všechna ostatní města, městečka, vsi a přístavy měly všechny své svobody a svobodné zvyklosti.

Článek čtrnáctý. Abychom získali společnou radu království k uložení pomoci jinak než ve třech výše uvedených případech nebo k uložení štítného, dáme listinami jednotlivě obeslat arcibiskupy, biskupy, opaty, hrabata a vyšší barony; a dále dáme obecně obeslat skrze šerify a naše správce všechny ty, kdo drží přímo od nás, na určitý den — nejméně ve lhůtě čtyřiceti dnů — a na určité místo; ve všech obesílacích listinách uvedeme důvod obeslání. Když tak bude svolání vykonáno, ať

záležitost na stanovený den proběhne podle rady těch, kdo se dostaví, i kdyby nepřišli všichni obeslaní.

Článek patnáctý. Nedovolíme napříště nikomu, aby bral pomoc od svých svobodných lidí jinak než pro vykoupení své osoby, pro pasování svého prvorozeného syna na rytíře a pro jediné provdání své prvorozené dcery; a i v těchto případech ať se ukládá jen přiměřená pomoc.

Článek šestnáctý. Nikdo ať není nucen k větší službě z rytířského léna nebo z jiné svobodné držby, než jaká z ní náleží.

Článek sedmnáctý. Obecné pře ať nenásledují náš dvůr, ale ať se vedou na určitém místě.

Článek osmnáctý. Vyšetřování o nedávném vyhnání z držby (*novel disseisin*), o smrti předka (*mort d'ancestor*) a o posledním podání ke kostelu (*darrein presentment*) ať se konají jen ve svých hrabstvích a tímto způsobem: my — nebo, jsme-li mimo království, náš nejvyšší soudce — pošleme čtyřikrát za rok do každého hrabství dva soudce, kteří spolu se čtyřmi rytíři zvolenými hrabstvím budou v hrabství, v den a na místě hrabského soudu, vést výše uvedená vyšetřování.

Článek devatenáctý. A kdyby se ve dni hrabského soudu uvedená vyšetřování nestačila provést, ať z těch, kdo byli toho dne u hrabství přítomni, zůstane tolik rytířů a svobodných držitelů, aby bylo možno rozhodnout dostatečně, podle toho, zda bude věc větší nebo menší.

Článek dvacátý. Svobodný člověk ať není trestán peněžitou pokutou (*amerciamentem*) za malý přestupek jinak než podle míry přestupku; a za velký přestupek ať je trestán podle velikosti přestupku, s ponecháním prostředků, které potřebuje k živobytí (*contenementum*). Stejně kupec, s ponecháním jeho obchodního zboží; a stejně i rolník nevolník (*villanus*), s ponecháním jeho polního hospodářství (*wainagium*), upadnou-li do naší nemilosti. Žádná z výše uvedených pokut ať není uložena jinak než na přísahu řádných mužů ze sousedství.

Článek dvacátý první. Hrabata a baroni ať jsou trestáni pokutou jen od sobě rovných, a to jen podle míry přestupku.

Článek dvacátý druhý. Žádný duchovní ať není trestán pokutou ze své laické držby jinak než podle měřítka ostatních výše uvedených, a nikoli podle výše svého církevního obročí.

Článek dvacátý třetí. Žádná ves ani žádný člověk ať není nucen stavět mosty na břehu řek, kromě těch, kdo tak odedávna a po právu činit mají.

Článek dvacátý čtvrtý. Žádný šerif, konetábl, koronerové ani jiní naši správci ať nevedou pře náležející naší koruně.

Článek dvacátý pátý. Všechna hrabství, sotniny, *wapentake* (soudní okrsky) a tředingy ať zůstanou při starých sazbách bez jakéhokoli zvýšení — s výjimkou našich panských manství.

Článek dvacátý šestý. Zemře-li někdo, kdo od nás drží laické léno, a šerif nebo náš správce předloží naše otevřené obesílací listiny o dluhu, jímž byl zemřelý nám povinen, ať smí šerif nebo náš správce zabavit a sepsat majetek zemřelého, nalezený v laickém lénu, do výše toho dluhu, podle zjištění řádných mužů — avšak tak, aby odtud nic nebylo odvezeno, dokud nám nebude splacen dluh, který je nesporný. Zbytek ať je ponechán vykonavatelům poslední vůle k vykonání závěti zemřelého. A nejsme-li mu nic dlužni, veškerý majetek ať připadne zemřelému, přičemž manželce a dětem zůstanou jejich spravedlivé díly.

Článek dvacátý sedmý. Zemře-li některý svobodný člověk bez závěti, ať je jeho majetek rozdělen rukou nejbližších příbuzných a přátel pod dohledem církve, přičemž každému zůstanou dluhy, jimiž mu zemřelý byl povinen.

Článek dvacátý osmý. Žádný konetábl ani jiný náš správce ať nebere obilí nebo jiný majetek od kohokoli, aniž by hned za to zaplatil v hotovosti; nebo ať se o odklad dohodne po vůli prodávajícího.

Článek dvacátý devátý. Žádný konetábl ať nenutí žádného rytíře, aby platil peníze za hradní stráž, chce-li ji konat sám osobně, nebo

prostřednictvím jiného řádného muže, pokud ji z přiměřeného důvodu konat nemůže sám. A povedeme-li ho nebo pošleme-li ho do vojska, ať je od stráže zproštěn úměrně době, po kterou bude za nás ve vojsku.

Článek třicátý. Žádný šerif, žádný náš správce ani kdokoli jiný ať nebere koně ani vozy žádného svobodného člověka pro svoz jinak než po vůli téhož svobodného člověka.

Článek třicátý první. Ani my, ani naši správci nebudeme brát cizí dřevo na hrady nebo na jiné naše stavby, leda po vůli toho, čí to dřevo jest.

Článek třicátý druhý. Nebudeme držet země těch, kdo byli usvědčeni ze zločinu, déle než rok a den; potom ať jsou země vráceny pánům lén.

Článek třicátý třetí. Všechny jezy ať jsou napříště úplně odstraněny z Temže, z Medwaye a po celé Anglii, s výjimkou mořského pobřeží.

Článek třicátý čtvrtý. Soudní příkaz zvaný *praecipe* ať napříště není nikomu vydáván o žádné držbě tak, aby kvůli němu svobodný člověk mohl ztratit svůj soud.

Článek třicátý pátý. Jedna míra vína ať je po celém našem království, a jedna míra piva, a jedna míra obilí, totiž *čtvrtina londýnská*; a jedna šířka pro látky barvené, hnědé i haberdinské, totiž dva lokte uvnitř krajů. S vahami ať je to tak jako s mírami.

Článek třicátý šestý. Nic ať napříště není dáváno ani bráno za vyšetřovací příkaz o životu či údech; ať je udělován zdarma a není odpírán.

Článek třicátý sedmý. Jestliže někdo drží od nás na *feodifirmam* (dědičný pacht), na *sokagium* (sokáž) nebo na *burgagium* (městskou držbu), a od jiného drží zemi na rytířskou službu, nebudeme mít poručnictví nad jeho dědicem ani nad jeho zemí, která patří k jinému lénu, z důvodu té dědičné pachtovní držby, sokáže nebo městské držby; ani nebudeme mít poručnictví nad touto dědičnou pachtovní držbou, sokáží nebo městskou držbou — ledaže by sama dědičná pacht

byla povinna rytířskou službou. Nebudeme mít poručnictví nad dědicem ani nad zemí někoho, kdo drží od jiného na rytířskou službu, z důvodu drobné *serjeanterie* (nepatrné služební povinnosti), kterou drží od nás tím, že nám odvádí nože, šípy a podobné věci.

Článek třicátý osmý. Žádný správce ať napříště nepředvolává nikoho před soud na pouhé své slovo, bez věrohodných svědků předvedených k tomu.

Článek třicátý devátý. Žádný svobodný člověk ať není jat, ani uvězněn, ani zbaven držby, ani prohlášen za psance, ani vyhnán, ani jakkoli jinak zničen; aniž proti němu půjdeme, aniž proti němu pošleme, leda na základě zákonného rozsudku jemu rovných nebo podle zákona země.

Článek čtyřicátý. Nikomu neprodáme, nikomu neodepřeme ani neodložíme právo a spravedlnost.

Článek čtyřicátý první. Všichni kupci ať mají bezpečný a zajištěný průchod ven z Anglie, do Anglie, zdržování v Anglii i cestování po Anglii, jak po zemi, tak po vodě, aby kupovali a prodávali, bez všech zlých mýt, podle starých a správných zvyklostí; vyjma časů války, a jsou-li ze země, s níž jsme ve válce. A pakli budou v naší zemi zastiženi na začátku války, ať jsou zadrženi bez újmy na těle a majetku, dokud se od nás nebo od našeho nejvyššího soudce nedovíme, jak je nakládáno s kupci naší země, kteří jsou tou dobou v zemi, s níž jsme ve válce; a jsou-li naši u nich v bezpečí, ať jsou druzí v bezpečí v naší zemi.

Článek čtyřicátý druhý. Napříště ať je každému dovoleno odejít z našeho království a vrátit se, bezpečně a nerušeně, po zemi i po vodě, při zachování věrnosti vůči nám; vyjma krátké doby za války, a to pro obecný prospěch království, a vyjma uvězněných a prohlášených za psance podle zákona království, a lidí ze země, s níž jsme ve válce, a kupců, s nimiž se naloží, jak bylo řečeno.

Článek čtyřicátý třetí. Jestliže někdo drží z některého zabraného zboží — jako z léna Wallingfordu, Nottinghamu, Boulogne, Lancasteru nebo z jiných zabraných lén, která jsou v naší ruce a jsou baronáty — a zemře, jeho dědic ať neplatí jiný reliéf a ať nám nekoná jinou službu, než by konal baronovi, kdyby ten baronát byl v ruce barona; a my ho budeme držet týmž způsobem, jakým jej držel baron.

Článek čtyřicátý čtvrtý. Lidé, kteří žijí mimo královský les, ať napříště nebudou předvoláváni před naše lesní soudce obecnými obesláními, ledaže jsou stranou ve při nebo rukojmími za někoho, kdo byl ve věci lesa zadržen.

Článek čtyřicátý pátý. Nebudeme jmenovat soudce, konetábly, šerify ani správce z nikoho jiného než z těch, kdo znají zákon země a budou jej ochotni dobře zachovávat.

Článek čtyřicátý šestý. Všichni baroni, kteří založili opatství — a mají o tom listiny anglických králů nebo starodávnou držbu — ať mají jejich poručnictví v době uprázdnění, jak to právem mít mají.

Článek čtyřicátý sedmý. Všechny lesy, které byly v naší době prohlášeny za královský les, ať jsou okamžitě zrušeny; a stejně nechť se stane s říčními břehy, které jsme v naší době uvedli pod ochranu.

Článek čtyřicátý osmý. Všechny zlé zvyklosti o lesích a loveckých územích (*warenna*), o lesních a loveckých správcích, o šerifech a jejich ministrech, o březích řek a jejich strážcích, ať jsou ihned v každém hrabství vyšetřeny dvanácti rytíři přísežnými z téhož hrabství, kteří mají být zvoleni řádnými muži téhož hrabství, a do čtyřiceti dnů od vykonaného vyšetření nechť jsou těmito rytíři úplně zrušeny, tak aby už nikdy nebyly obnoveny — ovšem tak, aby o tom nejprve věděli my, nebo náš soudce, jsme-li v Anglii.

Článek čtyřicátý devátý. Všechna rukojmí a listiny, které nám byly vydány Angličany jako záruka míru nebo věrné služby, ihned vrátíme.

Článek padesátý. Zcela odstraníme ze svých správních úřadů příbuzné Gérarda z Athée, aby napříště neměli v Anglii žádný úřad: En-

gelarda z Cigogné, Petra, Giona a Ondřeje z Chanceaux, Giona z Cigogné, Godfreye z Martigny a jeho bratry, Filipa Marka a jeho bratry a Godfreye, jeho synovce, a celou jejich družinu.

Článek padesátý první. A ihned po obnovení míru odstraníme z království všechny cizí rytíře, kušostřelce, zbrojnoše a žoldnéře, kteří přišli s koňmi a zbraněmi ku škodě království.

Článek padesátý druhý. Byl-li někdo námi bez zákonného rozsudku jemu rovných zbaven držby nebo odstraněn ze svých zemí, hradů, svobod nebo svého práva, ihned mu to vrátíme. Vznikne-li o tom spor, ať se o tom rozhodne rozsudkem dvaceti pěti baronů, o nichž se mluví níže v mírové záruce. Pokud však jde o všechny ty, které bez zákonného rozsudku jemu rovných zbavil držby nebo odstranil náš otec král Jindřich nebo náš bratr král Richard, a které máme v naší ruce nebo které drží jiní a jež jsme povinni zaručit, poskytneme odklad do obvyklé lhůty křižáků; vyjma těch, jichž se týkala pře nebo vyšetřování vedené z našeho rozkazu před přijetím našeho kříže. Až se vrátíme z poutě, nebo kdybychom se k ní nedostali, poskytneme v té věci okamžitě plnou spravedlnost.

Článek padesátý třetí. Stejný odklad poskytneme a stejným způsobem budeme postupovat ve věci spravedlnosti ohledně lesů, které mají být zrušeny nebo zůstat lesy a které zalesnil náš otec Jindřich nebo náš bratr Richard; a ohledně poručnictví zemí patřících k cizímu lénu, kterých jsme se dosud ujímali z toho důvodu, že někdo držel od nás na rytířskou službu; a ohledně opatství, která byla založena na cizím lénu než na našem a v nichž pán léna tvrdí, že má své právo. Až se vrátíme, nebo kdybychom se nedostali z poutě, ihned v těchto věcech poskytneme stěžovatelům plnou spravedlnost.

Článek padesátý čtvrtý. Nikdo ať není jat ani uvězněn na žalobu ženy pro smrt kohokoli jiného než jejího manžela.

Článek padesátý pátý. Všechny pokuty, které byly s námi uzavřeny nespravedlivě a proti zákonu země, a všechny peněžité tresty uložené

nespravedlivě a proti zákonu země, ať jsou úplně prominuty — nebo ať se o nich rozhodne rozsudkem dvaceti pěti baronů, o nichž se mluví níže v mírové záruce, nebo rozsudkem většiny z nich, společně s uvedeným Štěpánem, arcibiskupem z Canterbury, bude-li moci být přítomen, a s jinými, které si k tomu bude chtít přizvat. A nebude-li moci být přítomen, ať nicméně postupuje záležitost bez něho — s tím, že budou-li některý nebo někteří z uvedených dvaceti pěti baronů stranou v podobném sporu, ať jsou pro tento rozsudek vzdáleni a místo nich ať jsou zbylými z téhož počtu dvaceti pěti dosazeni jiní, zvolení a přísahou vázaní jen pro tento úkon.

Článek padesátý šestý. Jestliže jsme Walesany zbavili držby nebo je odstranili od zemí, svobod nebo jiných věcí bez zákonného rozsudku jim rovných, v Anglii nebo ve Walesu, ať jim je ihned vráceno; a vznikne-li o tom spor, nechť se o tom rozhodne v Pomezí (*Marchia*) rozsudkem jim rovných — u držeb v Anglii podle zákona Anglie, u držeb ve Walesu podle zákona Walesu, u držeb v Pomezí podle zákona Pomezí. Totéž učiní Walesané vůči nám a vůči našim.

Článek padesátý sedmý. Pokud však jde o všechny ty věci, jichž byl některý Walesan bez zákonného rozsudku jemu rovných zbaven držby nebo byl odstraněn naším otcem králem Jindřichem nebo naším bratrem králem Richardem, a jež máme v naší ruce nebo jež drží jiní a jež jsme povinni zaručit, poskytneme odklad do obvyklé lhůty křižáků; vyjma těch, jichž se týkala pře nebo vyšetřování vedené z našeho rozkazu před přijetím našeho kříže. Až se vrátíme, nebo kdybychom se k pouti nedostali, ihned v této věci poskytneme plnou spravedlnost podle zákonů Walesanů a výše uvedených zemí.

Článek padesátý osmý. Syna Llywelynova ihned vrátíme, i všechna rukojmí z Walesu a listiny, které nám byly vydány jako záruka míru.

Článek padesátý devátý. Alexandrovi, králi Skotů, učiníme ohledně jeho sester, ohledně vrácení rukojmí, ohledně jeho svobod a jeho práva podle téže formy, v jaké je učiníme ostatním naším anglickým ba-

ronům, ledaže by to mělo být jinak podle listin, které máme od jeho otce Viléma, někdejšího krále Skotů; a to se stane rozsudkem jemu rovných u našeho dvora.

Článek šedesátý. Všechny výše uvedené zvyklosti a svobody, které jsme udělili pro své království k zachovávání, pokud to náleží nám vůči našim lidem, ať všichni z našeho království, jak duchovní, tak laici, zachovávají — pokud to náleží jim vůči jejich lidem.

Článek šedesátý první. Když jsme pak toto vše kvůli Bohu, k nápravě našeho království a k lepšímu uklidnění svárů mezi námi a našimi barony udělili, chceme, aby se tomu těšili neporušeně a pevně na věky; proto jim stanovíme a dáváme tuto níže popsanou záruku: aby totiž baroni zvolili z království podle své vůle dvacet pět baronů, kteří mají ze všech svých sil zachovávat, držet a dávat zachovávat mír a svobody, které jsme jim udělili a touto naší přítomnou listinou potvrdili. A to tak, že pokud bychom se my, nebo náš soudce, nebo naši správci, nebo někdo z našich ministrů proti komukoli v něčem provinili, nebo pokud bychom překročili některý z článků míru nebo záruky, a provinění bude ukázáno čtyřem baronům z uvedených dvaceti pěti, ať ti čtyři baroni přijdou k nám — nebo k našemu soudci, jsme-li mimo království — a předloží nám to překročení; požádají, abychom je bez průtahu dali napravit. A jestliže překročení nenapravíme — nebo jsme-li mimo království, jestliže je náš soudce nenapraví — do lhůty čtyřiceti dnů počítané od chvíle, kdy nám či našemu soudci bylo oznámeno, pokud jsme byli mimo království, ať uvedení čtyři baroni přednesou tu věc zbylým z oněch dvaceti pěti baronů; a oněch dvacet pět baronů spolu s obcí celé země nás budou obstavovat a tížit všemi způsoby, kterými budou moci, totiž zabíráním hradů, zemí, držav a jinými způsoby, dokud podle jejich rozhodnutí nebude věc napravena — vždy při zachování naší osoby, osoby naší královny a osoby našich dětí. A až bude napraveno, budou nás poslouchat jako dřív. A kdokoli ze země chce, ať přísahá, že k vykonávání všeho výše uvedeného bude poslušen

příkazů oněch dvaceti pěti baronů a že nás spolu s nimi bude ze všech svých sil tížit; a my veřejně a svobodně dáváme svolení složit přísahu každému, kdo bude chtít přísahat, a nikomu nikdy přísahat nezabráníme. Všechny v zemi, kteří by sami od sebe a dobrovolně odmítli přísahat dvaceti pěti baronům, že nás s nimi budou obstavovat a tížit, dáme k přísaze na náš příkaz, jak bylo řečeno. A zemře-li některý z dvaceti pěti baronů, nebo odejde-li ze země, nebo bude-li jakkoli jinak zdržen tak, že by nemohl výše uvedené vykonávat, ať zbylí z oněch dvaceti pěti baronů zvolí podle svého uvážení na jeho místo jiného, který bude vázán stejnou přísahou jako ostatní. Ve všech věcech, které jsou těmto dvaceti pěti baronům svěřeny k vykonání, platí toto: budou-li těch dvacet pět shodou okolností přítomni a mezi sebou se v nějaké věci neshodnou, nebo některé obeslané nebudou chtít či moci přijít, ať je pokládáno za platné a pevné, co stanoví nebo přikáže většina přítomných, jako by s tím souhlasilo všech dvacet pět; a ať těch dvacet pět přísahá, že vše výše uvedené budou věrně zachovávat a ze všech svých sil dávat zachovávat. A my ode nikoho — ani skrze sebe, ani skrze jiného — nebudeme usilovat o nic, čím by byl některý z těchto závazků nebo svobod odvolán či umenšen; a kdyby bylo o něco takového usilováno, ať to je neplatné a nicotné a nikdy toho nepoužijeme ani sami, ani skrze jiného.

Článek šedesátý druhý. A všechnu zlou vůli, rozhořčení a zášť, které vyvstaly mezi námi a našimi lidmi, duchovními i laiky, od doby sváru, jsme všem úplně prominuli a odpustili. Mimoto všechny přečiny spáchané při příležitosti téhož sváru, od Velikonoc v šestnáctém roce našeho panování až po obnovení míru, všem — duchovním i laikům — úplně promíjíme; a pokud to náleží nám, úplně odpouštíme. A mimoto jsme pro ně dali vydat otevřené svědecké listiny pana Štěpána, arcibiskupa z Canterbury, pana Jindřicha, arcibiskupa z Dublinu, výše uvedených biskupů a mistra Pandulfa, které stvrzují tuto záruku a výše uvedené závazky.

Článek šedesátý třetí. Proto chceme a pevně nařizujeme, aby anglická církev byla svobodná, a aby lidé v našem království měli a drželi všechny výše uvedené svobody, práva a závazky, dobře a v pokoji, svobodně a tiše, plně a úplně, oni i jejich dědicové, z naší strany a ze strany našich dědiců, ve všech věcech a na všech místech, na věky, jak bylo řečeno. Bylo přísaháno jak z naší strany, tak ze strany baronů, že vše výše uvedené bude v dobré víře a bez zlého úmyslu zachováváno. Svědky byli jmenovaní a mnozí další.

Datační formule

Dáno naší rukou na louce zvané Runnymede, mezi Windsorem a Stainesem, patnáctého dne června, v sedmnáctém roce našeho panování.

Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen (1789)

Hlavička

Výtah ze zápisů Národního shromáždění, ze dnů 20., 21., 22., 23., 24. a 26. srpna a z 1. října 1789.

Deklarace práv Člověka ve společnosti.

Preambule

Zástupci francouzského lidu, ustaveni v Národní shromáždění, pokládajíce, že neznalost, zapomnění nebo opovrhování právy Člověka jsou jedinými příčinami veřejných neštěstí a zkaženosti Vlád, se rozhodli vyložit v slavnostní Deklaraci přirozená, nezcizitelná a posvátná práva Člověka — aby tato Deklarace, stále přítomná všem členům společenského tělesa, jim bez ustání připomínala jejich práva a jejich povinnosti; aby úkony moci zákonodárné i úkony moci výkonné mohly být v každém okamžiku poměřovány s cílem každé politické instituce, a tím byly více ctěny; aby požadavky Občanů, založené napříště na prostých a nezpochybnitelných zásadách, směřovaly vždy k udržení Ústavy a ke štěstí všech.

V důsledku toho uznává a vyhlašuje Národní shromáždění, v přítomnosti a pod záštitou Nejvyšší Bytosti, následující práva Člověka

a Občana.

Články

Článek první. Lidé se rodí a zůstávají svobodní a sobě rovní v právech. Společenské rozdíly se nemohou zakládat na ničem jiném než na obecné prospěšnosti.

Článek druhý. Cílem každého politického sdružení je zachování přirozených a nepromlčitelných práv Člověka. Těmito právy jsou svoboda, vlastnictví, bezpečí a odpor proti útlaku.

Článek třetí. Zdroj veškeré Svrchovanosti spočívá v podstatě v Národu. Žádné těleso, žádný jednotlivec nemůže vykonávat moc, která z Národa výslovně nevyplývá.

Článek čtvrtý. Svoboda spočívá v tom, že člověk může činit vše, co neškodí druhému: proto výkon přirozených práv každého člověka nemá jiných mezí než těch, které zajišťují ostatním členům Společnosti požívání týchž práv. Tyto meze mohou být určeny jen Zákonem.

Článek pátý. Zákon má právo zakazovat jen jednání škodlivá Společnosti. Vše, co není zakázáno Zákonem, nesmí být bráněno, a nikdo nemůže být nucen činit to, co Zákon nenařizuje.

Článek šestý. Zákon je výrazem obecné vůle. Všichni Občané mají právo účastnit se — osobně nebo prostřednictvím svých Zástupců — jeho vytváření. Má být stejný pro všechny, ať chrání, ať trestá. Protože jsou všichni Občané v jeho očích sobě rovni, jsou stejně přístupní všem hodnostem, místům a veřejným úřadům podle své způsobilosti a bez jiného rozdílu než rozdílu svých ctností a svého nadání.

Článek sedmý. Žádný člověk nemůže být obžalován, zatčen ani zadržen, než v případech určených Zákonem a podle forem, které Zákon předepsal. Ti, kteří si vyžadují, vydávají, provádějí nebo dávají provádět svévolné rozkazy, mají být potrestáni; ale každý Občan povolaný

nebo zadržený na základě Zákona má okamžitě poslechnout: odporem se činí vinným.

Článek osmý. Zákon má stanovovat jen tresty přísně a zjevně nezbytné; a nikdo nemůže být potrestán jinak než na základě Zákona, vydaného a vyhlášeného před spácháním přečinu a zákonně aplikovaného.

Článek devátý. Každý člověk je považován za nevinného, dokud není prohlášen za vinného; a je-li uznáno za nezbytné jej zatknout, všechna přísnost, která by nebyla nezbytná k tomu, aby bylo zajištěno jeho zadržení, má být Zákonem přísně potlačena.

Článek desátý. Nikdo nemá být znepokojován pro své názory, byť náboženské, pokud jejich projev nenarušuje veřejný pořádek stanovený Zákonem.

Článek jedenáctý. Svobodné sdělování myšlenek a názorů je jedním z nejcennějších práv Člověka: každý Občan tedy může svobodně mluvit, psát a tisknout, s tím, že odpovídá za zneužití této svobody v případech určených Zákonem.

Článek dvanáctý. Záruka práv Člověka a Občana vyžaduje veřejnou moc: tato moc je proto zřízena ve prospěch všech, a nikoli pro zvláštní užitek těch, jimž je svěřena.

Článek třináctý. Pro vydržování veřejné moci a pro výdaje správy je společný příspěvek nezbytný. Má být rovnoměrně rozdělen mezi všechny Občany podle jejich majetkových schopností.

Článek čtrnáctý. Všichni Občané mají právo sami nebo prostřednictvím svých Zástupců zjišťovat nezbytnost veřejného příspěvku, svobodně jej odsouhlasit, sledovat jeho použití a určovat jeho výši, základ, výběr a trvání.

Článek patnáctý. Společnost má právo žádat od každého veřejného činitele účty z jeho správy.

Článek šestnáctý. Žádná Společnost, v níž není zajištěna záruka Práv ani stanovena dělba Mocí, nemá Ústavu.

Článek sedmnáctý. Jelikož je vlastnictví právem nedotknutelným a posvátným, nikdo o ně nemůže být připraven — leda tehdy, když to zjevně vyžaduje veřejná nezbytnost zákonně prokázaná, a to pod podmínkou spravedlivého a předběžného odškodnění.

Zápis Národního shromáždění, 1. října 1789

Výtah ze zápisu Národního shromáždění, ze čtvrtka 1. října 1789.

Shromáždění rozhodlo, že pan předseda se odebere ke králi, aby mu předložil k přijetí Deklaraci práv.

Ověřeno jako shodné s originálem.

Podepsáni: Mounier, předseda; vikomt de Mirabeau, Démeunier, Bureaux de Pusy, biskup z Nancy, Faydel, opat d'Eymar, tajemníci.

středověcí baroni a Národní shromáždění: Magna Charta a Deklarace práv člověka a občana

Překlad: Audioknihy CZ. Nový český překlad z originálu, který vznikl pro tento projekt a prošel nezávislou korekturou.

Zdroj originálního textu: Wikizdroje (la.wikisource.org), Wikizdroje (fr.wikisource.org).

Originální text je volné dílo. Překlad a vydání: Audioknihy CZ, licence CC BY 4.0. Můžete jej sdílet a dál používat, pokud uvedete zdroj (Audioknihy CZ, audioknihycz.cz/kniha/magna-charta-deklarace/).

Audioknihu připravujeme. Další knihy a audioknihy zdarma najdete na audioknihycz.cz/kniha/magna-charta-deklarace/.